

УДК 347.72

DOI <https://doi.org/10.32782/klj-2024-5.14>

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОНАСТУПНИЦТВА ПРИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ ШЛЯХОМ ПОДІЛУ ТА ВИДІЛУ

Приходько Микита Сергійович,

аспірант кафедри цивільного права і процесу

Донецького національного університету імені Василя Стуса

ORCID ID: 0009-0007-3410-3322

Статтю присвячено аналізу особливостей правонаступництва при поділі та виділі акціонерних товариств, обґрунтуванню виду правонаступництва та моменту настання правонаступництва для цих форм реорганізації, враховуючи новели редакції Закону України «Про акціонерні товариства» від 2022 року та положення законодавства зарубіжних країн.

Обґрунтовано, що поділ акціонерного товариства відбувається за універсальною формою правонаступництва, а виділ із акціонерного товариства – за сингулярною формою правонаступництва.

Визначено, що моментом настання правонаступництва в повному обсязі в разі поділу та виділу з акціонерного товариства слід вважати настання юридичного складу, який включає такі елементи – юридично значущі дії (юридичні факти): (1) дії щодо набуття правосуб'єктності новоствореними акціонерними товариствами (шляхом державної реєстрації); (2) дії щодо підтвердження державним регулятором законності створення акціонерного товариства та допуску його акцій до обігу на ринку цінних паперів (шляхом реєстрації Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку України звіту про результати емісії акцій); (3) дії щодо набуття акціонерами корпоративних прав (шляхом зарахування депозитарною установою акцій акціонерів на їхні рахунки цінних паперів та надання акціонерам виписки з такого рахунку).

Ключові слова: реорганізація, акціонерне товариство, акція, поділ, виділ, універсальне правонаступництво, сингулярне правонаступництво.

Prykhodko Mykyta. Specifics of legal succession in the reorganization of joint-stock companies through split-up and spin-off

The article analyzes the specifics of legal succession in the course of split-up and spin-off of joint-stock companies, and provides a substantiation of the type of legal succession and the moment of legal succession for these forms of reorganization, taking into account the novelties of the Law of Ukraine «On Joint Stock Companies» of 2022 and the provisions of foreign legislation.

It is substantiated that a split-up of a joint-stock company is carried out under the universal form of legal succession, and a spin-off from a joint-stock company – under the singular form of legal succession.

It is determined that the moment of the legal succession in full in the case of split and spin-off from a joint-stock company should be considered the moment of the legal composition, which includes the following elements – legally significant actions (legal facts): (1) actions to acquire legal personality by newly created joint-stock companies (through state registration); (2) actions to confirm by the state regulator the legality of the establishment of a joint-stock company and admission of its shares to circulation on the securities market (by registering a report on the results of the share issue by the National Securities and Stock Market Commission of Ukraine); (3) actions to acquire corporate rights by shareholders (by crediting shareholders' shares to their securities accounts by a depository institution and providing shareholders with an account statement).

Key words: reorganization, joint-stock company, share, split-up, spin-off, universal legal succession, singular legal succession.

Постановка проблеми. Реорганізацію акціонерних товариств (далі – АТ) шляхом поділу та виділу можна охарактеризувати як доволі складну процедуру, яка включає послідовне здійснення низки етапів, виконання яких призводить до виникнення нових АТ – правонаступників із передачею їм певного майна, прав та обов'язків від правопередників. Відсутність загальної та чіткої концепції в доктрині права, яка би пояснювала правонаступництво при реорганізації шляхом поділу та виділу, породжує багато дискусій у юридичній літературі. У цьому контексті актуальним постає питання аналізу особливостей правонаступництва при поділі та виділі АТ, зокрема щодо визначення моменту настання правонаступництва за вказаними процедурами.

З прийняттям нового Закону України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX (далі – ЗУ «Про АТ») внесені зміни в частині конкретизації умов поділу, виділу та настання моменту правонаступництва, які потребують відповідного аналізу щодо їх впливу та застосування на практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем реорганізації господарських товариств, зокрема АТ, шляхом поділу та виділу проводили такі вчені, як О. А. Беляневич, В. А. Васильєва, О. М. Вінник, В. М. Гаврилук, Ю. М. Жорнокуй, О. Р. Кібенко, В. М. Кравчук, І. М. Кучеренко, Л. В. Сіщук, І. В. Спасько-Фатєєва, В. І. Цікало, Н. В. Щербакова, Ю. М. Юркевич та інші. Однак питання визначення особливостей правонаступництва, моменту настання правонаступництва при реорганізації АТ шляхом поділу та виділу залишаються дискусійними і потребують подальшого аналізу з урахуванням нової редакції ЗУ «Про АТ».

Формулювання мети статті. Метою статті є аналіз особливостей правонаступництва при поділі та виділі акціонерних товариств, обґрунтування виду правонаступництва та моменту настання правонаступництва при цих формах реорганізації, а також аналіз змісту документів, за якими відбувається правонаступництво, враховуючи нову

редакцію ЗУ «Про АТ» від 2022 року та положення законодавства зарубіжних країн.

Виклад основного матеріалу. правонаступництво відповідно до Української юридичної енциклопедії – це перехід прав і обов'язків від однієї особи до іншої за законом або угодою [1, с. 46–47].

Правонаступництво в цивільному праві в багатьох випадках обумовлене реорганізацією юридичних осіб. На думку В. М. Гаврилук, для різних форм реорганізації суть правонаступництва полягає в одночасному поєднанні двох процедур – зміні суб'єктного складу правовідношення і переході майна, прав та обов'язків від правопередника(-ів) до правонаступника(-ів) [2, с. 91]. Як слушно зауважує Л. В. Сіщук, правонаступництво є основною умовою реорганізації, без якої проведення процедури передання майна товариства-правопередника до товариств- правонаступників є неможливим і без якої втрачається сутність інституту реорганізації [3, с. 425].

Відповідно до ч. 1 ст. 104 Цивільного Кодексу України (далі – ЦК України) майно, права та обов'язки переходять до правонаступників у разі реорганізації шляхом злиття, приєднання, поділу та перетворення [4]. Тобто, правонаступництво опосередковано визначається як перехід майна, прав та обов'язків до правонаступників. Така форма реорганізації як виділ не зазначається в аналізованій статті, що є цілком логічним, адже у разі виділу має місце створення нової юридичної особи, а припинення юридичної особи не відбувається, на відміну від поділу, якому притаманні як елементи створення, так і елементи припинення.

Більш чітко правонаступництво характеризується при поділі та виділі АТ в новій редакції ЗУ «Про АТ» від 2022 року. Так, відповідно до ч. 1 ст. 125 ЗУ «Про АТ» припинення АТ шляхом поділу відбувається «з передачею всього його майна, прав та обов'язків двом чи більше новим акціонерним товариствам – правонаступникам» [5]. При виділі створюється одне чи кілька акціонерних товариств, яким пере-

дається частина майна, прав та обов'язків від товариства, з якого здійснюється виділ без припинення такого товариства (ч. 1 ст. 127 ЗУ «Про АТ» [5]).

Отже, правонаступництво передбачає перехід усього або частини майна, прав та обов'язків від однієї юридичної особи – правопередника до іншої особи – правонаступника, що є характерною ознакою реорганізації, у тому числі шляхом поділу й виділу АТ, на що неодноразово звертали увагу в науковій літературі О. Р. Кібенко [6, с. 9], В. І. Цікало [7, с. 292–293], Н. В. Щербакова [8, с. 214] тощо. Тобто, правонаступництво є кваліфікуючою ознакою власне реорганізації, а не ліквідації і, як справедливо зазначає Н. В. Щербакова [8, с. 216], «саме наявність правонаступництва відрізняє реорганізацію від іншої форми припинення юридичної особи – ліквідації, при якій ніякого правонаступництва в правах та обов'язках не виникає, тому що вони, як суб'єкти, припиняються».

Слід зазначити, що хоча реорганізація та правонаступництво – це взаємопов'язані правові явища, втім мають різну правову природу. Реорганізація – це зміна суб'єктного складу, наслідком якої є передача майна, прав та обов'язків до новостворених суб'єктів господарювання, що являє собою правонаступництво. В реорганізації ключовим виступає суб'єкт, котрий реорганізується, власне АТ, тоді як в правонаступництві – майно, права та обов'язки, що передаються створеним товариствам у результаті реорганізації. Отже, правонаступництво є наслідком реорганізації юридичної особи та її завершальним етапом.

Аналізуючи підходи науковців, викладені у наукових працях (Н. В. Щербакової [8, с. 214]; Жекова Д. В. [12, с. 281] тощо) щодо визначення видів правонаступництва при реорганізації можна виділити такі, як

- універсальне (загальне), коли до особи переходить уся сукупність майна, прав та обов'язків у разі реорганізації юридичної особи;
- сингулярне (часткове), коли до особи переходить частина майна, прав

та обов'язків або частина майна та лише окреме право або обов'язок;

– процесуальне, тобто заміна учасника цивільного процесу іншим у разі вибуття однієї зі сторін у спірному або встановленому рішенням господарського суду внаслідок реорганізації підприємства чи організації (ст. 25 Господарсько-процесуального кодексу [9]).

Особливістю правонаступництва є те, що перехід прав і обов'язків відбувається дискретно [10, с. 55], тобто права та обов'язки належать або одній особі (правопереднику), або іншій особі (правонаступнику), вони не можуть перебувати у проміжному стані, без приналежності до суб'єкта правовідношення.

Традиційно правонаступництво при реорганізації юридичних осіб розглядалося як універсальне. Як зазначає Н. В. Щербакова, реорганізація складається з багатьох етапів, кожен з яких має самостійне юридичне значення, що в своїй сукупності призводять до припинення та/або виникнення нової господарської(-их) організації(-ій) – правонаступника(-ів) та забезпечують універсальне правонаступництво [8, с. 214]. При цьому, стрижнем реорганізації та її визначальною ознакою є універсальне правонаступництво, яке уможливорює одноактний перехід всієї сукупності прав та обов'язків від одного товариства до іншого [11, с. 97].

Як убачається, правонаступництво шляхом передачі майна, прав та обов'язків від товариства, яке реорганізується, до новостворених товариств є спільною ознакою реорганізації АТ. З цього випливає, що суб'єктами правонаступництва при реорганізації юридичних осіб є правопередник і правонаступник, а об'єктами правонаступництва є майно, права та обов'язки, які належали юридичній особі – правопереднику і які в процесі правонаступництва передаються до правонаступника.

Розглянемо види правонаступництва при поділі та виділі АТ. При реорганізації юридичних осіб можна виділити універсальне (загальне) та сингулярне (часткове) правонаступництво, критерієм роз-

межування яких виступає обсяг прав та обов'язків [12, с. 281].

Розглядаючи законодавче визначення поділу як припинення АТ з передачею всього його майна, прав та обов'язків двом чи більше новим АТ – правонаступникам згідно з розподільним балансом (ч. 1 ст. 125 ЗУ «Про АТ»), слід зазначити, що така форма реорганізації базується на універсальному правонаступництві. Це впливає з самої суті поділу АТ, у результаті якого товариство припиняється, а всі його активи та пасиви передаються правонаступникам; усе майно, у тому числі акції та права користування ними, переходять до правонаступників. Втім такий підхід не є цілком однозначним, якщо розглядати доктрину правонаступництва при реорганізації в німецькому законодавстві, де у випадку поділу, виділу та відділення відбувається часткове універсальне правонаступництво (*partielle Gesamtrechtsnachfolge* або *Sonderrechtsnachfolge*) [13]. Універсальне правонаступництво розглядається лише у випадку злиття та перетворення, що має наслідком передачі майна товариства, яке реорганізується, «як єдиного цілого» єдиному правонаступнику.

Ґрунтуючись на думці вітчизняних науковців та на положеннях чинного законодавства, вважаємо, що на теперішньому етапі трансформації національного корпоративного законодавства, при поділі має місце універсальне правонаступництво, оскільки все майно, права та обов'язки як єдиний комплекс товариства, що поділяється, передається правонаступникам.

В той же час, цей підхід не є однозначним при реорганізації АТ шляхом виділу. Це впливає із законодавчого визначення виділу як створення одного чи кількох АТ з передачею йому (їм) згідно з розподільним балансом частини свого майна, прав та обов'язків, з якого здійснюється виділ, без припинення такого товариства (ч. 1 ст. 127 ЗУ «Про АТ»). Тобто, у цьому випадку має місце часткове (сингулярне) правонаступництво. Такий підхід обґрунтовують у своїх наукових працях біль-

шість вчених зокрема І. М. Кучеренко [14, с. 50–51], О. Р. Кібенко [15, с. 374–375]. Так, у разі виділу відбувається сингулярне правонаступництво, оскільки має місце тільки передача частини прав та обов'язків, які переходять до правонаступників як єдине ціле. Також при виділі правонаступництво має ознаки транслятивного правонаступництва, за якими *auctor* (тобто первинний правонабувач, правопередник) переносить на користь *successor'a* (тобто набувача права, правонаступника) своє право в повному обсязі [16, с. 65–69].

У контексті викладеного, наявність різного бачення науковців щодо визначення виду правонаступництва при реорганізації АТ шляхом поділу та виділу вказує на присутність певних невизначеностей щодо цього у доктрині права. На цьому акцентує увагу і О. О. Мовчан, яка зазначає, що відсутність загальної та чіткої концепції в доктрині права, яка би пояснювала феномен універсального правонаступництва у випадку реорганізації породжує багато дискусій у науковій літературі та призводить до нечітких формулювань та прогалин у законодавстві, а також до численних проблем на практиці [11, с. 99].

Наступним важливим моментом в процедурі реорганізації АТ виступає визначення та аналіз змісту документів, яким оформлюється правонаступництво. Так, розподільний баланс і передавальний акт є одними з основних документів, за якими відбувається передача прав та обов'язків у порядку правонаступництва. Зі ст. 107 ЦК України випливає, що розподільний баланс є документом, який опосередковує перехід прав та обов'язків у порядку правонаступництва. Тобто, у випадку поділу та виділу майно, права та обов'язки, які мають перейти правонаступникам, визначаються у розподільному балансі. Відповідно до ч. 2 ст. 107 ЦК України після закінчення строку пред'явлення вимог кредиторами та задоволення чи відхилення цих вимог, комісія з припинення (реорганізаційна комісія) складає розподільний баланс, який має містити положення про право-

наступництво щодо всіх зобов'язань юридичної особи, що припиняється, або з якої виділяються новостворювані юридичні особи, стосовно всіх її кредиторів та боржників, включаючи зобов'язання, які оспоруються сторонами. Втім у цих нормах не передбачається передача конкретних обсягів майна, прав та обов'язків правонаступникам, а також не конкретизується зміст розподільного балансу та умов поділу, виділу.

У новій редакції ЗУ «Про АТ» від 2022 року не передбачений план поділу/виділу АТ, натомість розширені та конкретизовані вимоги до умов поділу/виділу щодо правонаступництва. Крім передавального акту та розподільного балансу, з'являється окремий документ – умови поділу/виділу, що затверджується рішенням загальних зборів (відповідно для поділу згідно з п. 2 ч. 3 ст. 125 ЗУ «Про АТ», а для виділу – згідно з п. 2 ч. 3 ст. 127 ЗУ «Про АТ»). З аналізу положень чинної редакції ЗУ «Про АТ» від 2022 року і попередньої редакції ЗУ «Про АТ» від 2008 року доходимо висновку, що план поділу/виділу, який був передбачений раніше, було трансформовано в умови поділу/виділу. Такий висновок впливає з сутності таких документів, які встановлені (в обох редакціях) в законі.

У такому документі відображається точний опис та розподіл майна, прав та обов'язків, що підлягають передачі кожному з товариств, що створюються в результаті поділу, виділу (п. 8 ч. 2 ст. 129). З метою захисту прав акціонерів при поділі, виділі АТ, ст. 130 передбачено розгляд проекту умов поділу, виділу незалежними експертами. Особлива увага експертами приділяється справедливості та доречності коефіцієнта конвертації, визначеного наглядовою радою. Коефіцієнт конвертації опосередковано впливає на правонаступництво новостворених товариств, оскільки ним визначається обсяг грошового еквіваленту переданих акцій товариствам і обсяг корпоративних прав акціонерів цих товариств.

Таким чином, передавальний акт, розподільний баланс та умови поділу, виділу,

що затверджені рішенням загальних зборів, є головними документами, які визначають правонаступництво при поділі та виділі АТ.

Наступним важливим аспектом правонаступництва є визначення моменту його настання. Відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» [17] поділ вважається завершеним з моменту державної реєстрації новоутворених юридичних осіб та державної реєстрації припинення юридичної особи, яка припиняється в результаті поділу (ст. 37 цього Закону). Виділ вважається завершеним з дати державної реєстрації юридичних осіб, утворених у результаті виділу (ч. 6 ст. 32 цього Закону). Тобто, як впливає із вищезазначеного, законодавством чітко визначено момент завершення реорганізації, в той час як момент настання правонаступництва залишається невизначеним.

Як слушно зазначають автори монографії «Корпоративні правовідносини», юридичні наслідки, а у даному контексті – настання правонаступництва, відбуваються не в результаті дії окремого юридичного факту, а разі виникнення юридичного складу [18, с. 214]. Процедура реорганізації АТ формалізована на рівні закону, а підставою реорганізації, в результаті якої настає правонаступництво, є юридичний склад [19, с. 43]. При цьому науковці зазначають, що поняття «юридичний склад» є більш вдалим і таким, що сприяє найкращому розумінню його змісту, оскільки поки юридичний склад не є завершений у своєму об'ємі і змісті, елементи, з яких він складається, залишаються лише фактами [19, с. 84]. Традиційним для правової доктрини є розуміння юридичного складу як сукупності юридичних фактів, необхідних і достатніх для настання передбачених законом юридичних наслідків [20, с. 404].

Для визначення моменту настання правонаступництва звернемо увагу на юридично значущі дії (юридичні факти), які є елементами юридичного складу і опосередковують настання правонаступництва в результаті

процедури поділу, виділу АТ. Одним із цих елементів є державна реєстрація товариства в органах державної реєстрації, яка в юридичній літературі розглядається як завершення створення АТ у якості юридичної особи [21, с. 50], підтвердження його законності [22, с. 147], а також як набуття ним загальної правосуб'єктності [23, с. 29; 24, с. 130–135]. Погоджуючись з наведеною характеристикою реєстрації новостворених АТ в органах державної реєстрації, слід сказати, що цей елемент юридичного складу є необхідною, але не достатньою умовою щодо настання правонаступництва.

Іншим, та завершальним, елементом юридичного складу щодо набуття правонаступництва новоствореними товариствами в результаті поділу, виділу є реєстрація Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку України (далі – НКЦПФР) звіту про результати емісії акцій та видача свідоцтва про реєстрацію випуску акцій (п. 18 ч. 1 ст. 126, п. 18 ч. 1 ст. 128 ЗУ «Про АТ»). Власне це і є підтвердженням від державного регулятора законності створення АТ шляхом поділу, виділу й допуску його акцій до обігу на ринку цінних паперів. Важливість цього юридичного факту пояснюється також тим, що відмова в реєстрації НКЦПФР звіту може призвести до ліквідації цих товариств шляхом позову НКЦПФР до суду (ч. 5 ст. 10 ЗУ «Про АТ») та до скасування самої процедура реорганізації.

Отже, моментом настання правонаступництва АТ, створеними в результаті реорганізації шляхом поділу/виділу слід вважати дату реєстрації звіту про результати емісії акцій новостворених товариств, оскільки цей юридичний факт є останнім елементом у юридичному складі, яким завершується власне сама процедура проведення реорганізації АТ шляхом поділу/виділу.

Крім того, важливим у контексті правонаступництва виступає момент набуття прав самими акціонерами, тобто набуття ними корпоративних прав. Згідно з п. 4 ч. 2 ст. 129 ЗУ «Про АТ» проект умов поділу/виділу в обов'язковому порядку

має містити дату, з якої володіння акціями товариств, що створюються в результаті поділу/виділу, дає право власникам брати участь у прибутках та будь-які спеціальні умови, що впливають на таке право. Таким чином, корпоративні права акціонерів настають з дати набуття права власності на акції.

Документом, що посвідчує право власності акціонерів на акції, а також їхні корпоративні права, є виписка з рахунку цінних паперів, надана депозитарною установою, яка зберігає на рахунках цінних паперів акції акціонерів (далі – зберігачі) (абз. 2 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про депозитарну систему України» [25]). Для настання моменту набуття корпоративних прав акціонерами необхідно вчинити відповідні юридично значущі дії (юридичні факти), основними з яких виступають укладення договору між акціонерами та зберігачами на відкриття й обслуговування рахунків у цінних паперах; перерахування акцій акціонерів зберігачам; зарахування зберігачами акцій акціонерів на їхні рахунки цінних паперів та надання зберігачами акціонерам виписки з їхнього рахунку цінних паперів.

Таким чином, юридично значущими діями (юридичними фактами), які є елементами юридичного складу і які визначають момент настання правонаступництва, є:

- дії щодо набуття правосуб'єктності новоствореними АТ (шляхом державної реєстрації);
- дії щодо підтвердження державним регулятором законності створення АТ при поділі/виділі та допуску його акцій до обігу на ринку цінних паперів (шляхом реєстрації НКЦПФР звіту про результати емісії акцій);
- дії щодо набуття акціонерами корпоративних прав (шляхом зарахування депозитарною установою акцій акціонерів на їхні рахунки цінних паперів та надання акціонерам виписки з такого рахунку).

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що настання правонаступництва при реорганізації АТ шляхом поділу та виділу є складним, багатоетапним процесом.

Зокрема, законодавство не дає чіткої відповіді щодо моменту настання правонаступництва при реорганізації АТ шляхом поділу та виділу. У цьому контексті слід мати на увазі, що правонаступництво в повному обсязі настає лише при настанні двох взаємопов'язаних юридичних фактів, які входять до юридичного складу.

Висновки з дослідження і перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Проведений аналіз дослідження особливостей правонаступництва при поділі та виділі АТ дозволив зробити наступні висновки та пропозиції.

Обґрунтовано, що при поділі АТ має місце універсальне правонаступництво, а при виділі з АТ – часткове (сингулярне). Так, при поділі всі активи, права та обов'язки передаються від АТ, яке припиняється, а при виділі передається лише частина майна, прав та обов'язків АТ, яке залишається діючим, як суб'єкт права.

Визначено, що настанням моменту правонаступництва в повному обсязі у разі поділу та виділу АТ слід вважати юридичний склад, який включає такі юридично значущі дії (юридичні факти), які виникають послідовно один за одним в чіткій

послідовності, а саме:

(1) дії щодо набуття правосуб'єктності новоствореними АТ (шляхом державної реєстрації);

(2) дії щодо підтвердження державним регулятором законності створення АТ при поділі, виділі та допуску його акцій до обігу на ринку цінних паперів (шляхом реєстрації НКЦПФР звіту про результати емісії акцій);

(3) дії щодо набуття акціонерами корпоративних прав (шляхом зарахування депозитарною установою акцій акціонерів на їхні рахунки цінних паперів і надання акціонерам виписки з такого рахунку).

Зазначені висновки сприятимуть належному та ефективному захисту прав та законних інтересів як акціонерів та кредиторів, з одного боку, так і акціонерних товариств, що реорганізуються, – з іншого, під час проведення реорганізації АТ шляхом поділу/виділу. Крім того, систематизуватимуть види правонаступництва при поділі та виділі акціонерних товариств, а отже, і розуміти їхню сутність і юридичні наслідки, а також слугуватимуть подальшим дослідженням за зазначеною тематикою для удосконалення національного корпоративного законодавства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Юридична Енциклопедія, в 6 т. Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: «Укр.. енцикл.», 1998. 5 том, С. 46–47.
2. Гаврилук В. М. правонаступництво при реорганізації юридичних осіб за законодавством України: дис.... канд. юрид. наук; 12.00.03. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2014. 226 с.
3. Сіщук Л. В. правонаступництво в корпоративних відносинах при реорганізації господарських товариств. Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / В. А. Васильєва, В. В. Луць, Л. В. Сіщук [та ін.]; за заг. Ред. В. А. Васильєвої. Харків: Право, 2018. 616 с.
4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. №435-IV. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2003, №№ 40–44, ст. 356.
5. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 р. №2465-IX. *Відомості Верховної Ради* (ВВР), 2023, № 18–19, ст. 81.
6. Кібенко О. Р. Сучасний стан та перспективи правового регулювання корпоративних відносин: порівняльно-правовий аналіз права ЄС, Великобританії та України: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.04. Харків. Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого, 2006. 39 с.
7. Цікало В. І. Проблеми здійснення та захисту корпоративних прав: дис. ... д-ра юрид. наук; 12.00.03. Львів; Львівський національний університет імені Івана Франка, 2023. 485 с.

8. Щербакова Н. В. Реорганізація як правовий засіб формування та зміни правового статусу господарських організацій. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 212–218.
9. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.91 р. №1798-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1992, № 6, ст. 56.
10. Сіщук Л. В. правонаступництво в корпоративних правовідносинах: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ. 2014. 229 с.
11. Мовчан О. О. правонаступництво при реорганізації акціонерних товариств шляхом поділу та виділу. *Наукові записки. Юридичні науки*. 2006. Т. 53 С. 97-101.
12. Жеков Д. В. правонаступництво як елемент реорганізації юридичних осіб. Актуальні проблеми держави і права. 2014. С. 281–287.
13. Teichmann in Lutter, Marcus (Hrsg.): Kommentar zum Umwandlungsgesetz /Band 1, § 1–151 / 2., Überarb. und erw. Aufl.– OVS Verlag, 2000, § 123 Rn. 9-Ю.
14. Кучеренко І. М. Організаційно-правові форми юридичних осіб: монографія. Київ: ДП «Юрид. вид-во «Аста», 2004. 328 с.
15. Кібенко О. Р. Європейське корпоративне право на етапі фундаментальної реформи: перспективи використання європейського законодавчого досвіду у правовому полі України : монографія. Харків : Страйд, 2005. 432 с.
16. Щербакова Н. В. Поняття реорганізації як способу припинення підприємств, його відмінність від ліквідації. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2002. № 2. С. 65–69.
17. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. №755-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, № 31–32, ст. 263.
18. Корпоративні правовідносини: монографія. Ю. М. Жорнокуй, С. О. Сліпченко, В. Г. Жорнокуй. Харків: ЕКУС, 2021. 248 с.
19. Гарагоніч О. В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств. Дис... д-ра юрид. наук: 12.00.04. Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень Національної академії наук України» НАН України, Київ, 2020. 466 с.
20. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. 2-ге вид. Київ : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. 520 с.
21. Вінник О. М. Науково-практичний коментар Закону України «Про акціонерні товариства». Київ : Юрінком Інтер, 2009. 312 с.
22. Квасніцька О. О. Інститут державної реєстрації суб'єктів підприємництва. Університетські наукові записки. 2005. № 1–2. С. 146–150.
23. Махінчук В. М. Суб'єкти підприємницької діяльності за цивільним та господарським законодавством України. *Приватне право і підприємництво*. 2013. Вип. 12. С. 28–32.
24. Харитонов Є. О., Саніахметова Н. О. Цивільне право України: підручник. К. : Істина, 2003. 776 с.
25. Про депозитарну систему України: Закон України від 06.07.2012 № 5178-VI. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2013, № 39, ст. 517.

REFERENCES:

1. Yurydychna Entsyklopediia [Legal Encyclopedia], v 6 t. Redkol.: Yu. S. Shemshuchenko (holova redkol.) ta in. K.: «Ukr.. entsykl.», 1998. 5 tom, S. 46–47 [in Ukrainian].
2. Havryliuk, V.M. (2014). Pravonastupnytstvo pry reorhanizatsii yurydychnykh osib za zakonodavstvom Ukrainy [Legal Succession in the Reorganization of Legal Entities under the Legislation of Ukraine]. Candidate's thesis. Kyiv: Kyivskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenko. 226 s. [in Ukrainian].

3. Sishchuk, L.V. (2018). Pravonastupnytstvo v korporatyvnykh vidnosynakh pry reorhanizatsii hospodarskykh tovarystv [Legal succession in corporate relations in the reorganization of business entities]. Korporativne pravo Ukrainy: problemy teorii ta praktyky: monohrafiia – . Corporate law of Ukraine: problems of theory and practice: monograph. V. A. Vasylieva, V. V. Luts, L. V. Sishchuk [ta in.]; za zah. Red. V. A. Vasylievoi. Kharkiv: Pravo. 616 s. [in Ukrainian].
4. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [The Civil Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 r. №435-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2003, №№ 40-44, st. 356 [in Ukrainian]
5. Pro aktsionerni tovarystva [On Joint Stock Companies]: Zakon Ukrainy vid 27.07.2022 r. №2465-IX. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2023, № 18–19, st. 81 [in Ukrainian]
6. Kibenko, O.R. (2006). Suchasnyi stan ta perspektyvy pravovoho rehuliuвання korporatyvnykh vidnosyn: porivnialno-pravovyi analiz prava YeS, Velykobrytanii ta Ukrainy [Current state and prospects of legal regulation of corporate relations: comparative legal analysis of the law of the EU, Great Britain and Ukraine]. Extended abstract of Doctor's thesis. Kharkiv. Natsionalna yurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho. 39 s. [in Ukrainian].
7. Tsikalo, V.I. (2023). Problemy zdiisnennia ta zakhystu korporatyvnykh prav [Problems of implementation and protection of corporate rights]. Doctor's thesis. Lviv; Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. 485 s. [in Ukrainian].
8. Shcherbakova, N.V. (2022). Reorhanizatsiia yak pravovyi zasib formuvannia ta zminy pravovoho statusu hospodarskykh orhanizatsii [Reorganization as a legal means of formation and change of the legal status of economic organizations]. Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal. № 12. S. 212–218 [in Ukrainian].
9. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Commercial Procedure Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 06.11.91 r. №1798-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 1992, № 6, st. 56 [in Ukrainian].
10. Sishchuk, L.V. (2014). Pravonastupnytstvo v korporatyvnykh pravovidnosynakh [Legal succession in corporate legal relations]. Candidate's thesis. Kyiv. 229 s. [in Ukrainian].
11. Movchan, O.O. (2006). Pravonastupnytstvo pry reorhanizatsii aktsionernykh tovarystv shliakhom podilu ta vydilu [Legal succession in the reorganization of joint-stock companies by split-up and spin-off]. Naukovi zapysky. Yurydychni nauky. T. 53 S. 97–101 [in Ukrainian].
12. Zhekov, D.V. (2014). Pravonastupnytstvo yak element reorhanizatsii yurydychnykh osib [Legal succession as an element of reorganization of legal entities]. Aktualni problemy derzhavi i prava. S. 281–287 [in Ukrainian].
13. Teichmann in Lutter, Marcus (Hrsg.): Kommentar zum Umwandlungsgesetz /Band 1, § 1–151 / 2., Überarb. und erw. Aufl.– OVS Verlag, 2000, § 123 Rn. 9-U.
14. Kucherenko, I.M. (2004). Orhanizatsiino-pravovi formy yurydychnykh osib: monohrafiia [Organizational and legal forms of legal entities: monograph]. Kyiv: DP «Iuryd. vyd-vo «Asta». 328 s. [in Ukrainian].
15. Kibenko, O.R. (2005). Yevropeiske korporativne pravo na etapi fundamentalnoi reformy: perspektyvy vykorystannia yevropeiskoho zakonodavchoho dosvidu u pravovomu poli Ukrainy : monohrafiia [European Corporate Law at the Stage of Fundamental Reform: Prospects for the Use of European Legislative Experience in the Legal Field of Ukraine : monograph]. Kharkiv : Straid. 432 s. [in Ukrainian].
16. Shcherbakova, N.V. (2002). Poniattia reorhanizatsii yak sposobu prypynennia pidpriemstv, yoho vidminnist vid likvidatsii [The concept of reorganization as a way of termination of enterprises, its difference from liquidation]. Visnyk Khmelnytskoho instytutu rehionalnoho upravlinnia ta prava. № 2. S. 65–69 [in Ukrainian].
17. Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib – pidpriemstiv ta hromadskykh formuvan [On State Registration of Legal Entities, Individual Entrepreneurs and Public Organizations]: Zakon Ukrainy vid 15 travnia 2003 r. №755-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2003, № 31-32, st. 263 [in Ukrainian].

18. Korporatyvni pravovidnosyny: monohrafiia (2021). [Corporate legal relations: monograph]. Yu. M. Zhornokui, S. O. Slipchenko, V. H. Zhornokui. Kharkiv: EKUS. 248 s. [in Ukrainian].
19. Harahonich, O.V. (2020). Hospodarska pravosubiektnist aktsionernykh tovarystv [Economic legal personality of joint stock companies]. Doctor's thesis. Derzhavna ustanova «Instytut ekonomiko-pravovykh doslidzhen Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy» NAN Ukrainy, Kyiv. 466 s. [in Ukrainian].
20. Skakun, O.F. (2010). Teoriia prava i derzhavy : pidruchnyk [Theory of Law and State : tutorial]. 2-he vyd. Kyiv : Alerta; KNT; TsUL. 520 s. [in Ukrainian].
21. Vinnyk, O.M. (2009). Naukovo-praktychnyi komentar Zakonu Ukrainy «Pro aktsionerni tovarystva» [Scientific and Practical Commentary on the Law of Ukraine «On Joint Stock Companies»]. Kyiv : Yurinkom Inter. 312 s. [in Ukrainian],
22. Kvasnitska, O.O. (2005). Instytut derzhavnoi reiestratsii subiektiv pidpriemnytstva [Institute of State Registration of Business Entities]. Universytetski naukovi zapysky. № 1–2. S. 146–150 [in Ukrainian].
23. Makhinchuk, V.M. (2013). Subiekty pidpriemnytskoi diialnosti za tsyvilnym ta hospodarskym zakonodavstvom Ukrainy [Entrepreneurial entities under the civil and commercial legislation of Ukraine]. Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo. Vyp. 12. S. 28–32 [in Ukrainian].
24. Kharytonov, Ye.O., & Saniakhmetova, N.O. (2003). Tsyvilne pravo Ukrainy: pidruchnyk [Civil Law of Ukraine: tutorial]. K. : Istyna. 776 s. [in Ukrainian].
25. Pro depozytarnu systemu Ukrainy [On the Depository System of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 06.07.2012 №5178-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2013, № 39, st. 517 [in Ukrainian].